

України з Європейським Союзом у космічній сфері. *Юридична Україна*. 2012. № 5 (113). С. 96-101.

4. Про ратифікацію Протоколу до угоди про партнерство та співробітництво між Україною та Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами про Рамкову угоду між Україною та ЄС про загальні принципи участі в програмах Співтовариства: Закон України від 21 вер. 2011 р. № 3764-VI. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_a41

5. Міжнародне співробітництво в сфері використання космічного простору в мирних цілях: діяльність держав-членів / Док. ООН (A/AC.105/923/Add.1). Вена, 2009. 18 с.

УДК 342.922:347.132 (043.2)

Алієв М.М., студент,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Гусар О.А., к.ю.н., доцент

НАГЛЯД ЗА БЕЗПЕКОЮ ПОЛЬОТІВ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ГРОМАДЯН

Державний нагляд за безпекою польотів у системі організації повітряного руху [1] покладено на Державну авіаційну службу України (далі – Державіаслужба) відповідно до Положення про Державну авіаційну службу України, введеного в дію постановою Кабінету Міністрів України від 08.10.2014 № 520.

У наукових роботах можна зустріти різні трактування поняття «нагляд». У юридичній енциклопедії під редакцією Ю.С. Шемшученка державний нагляд – це вид державного контролю із забезпечення законності, дотримання спеціальних норм, виконання загальнообов'язкових правил, що містяться в законах і підзаконних актах [2, с. 140]. Як указує В.К. Колпаков, державний нагляд – це здійснення спеціальними державними структурами цільового спостереження за дотриманням виконавчорозпорядчими органами, підприємствами, установами, організаціями та громадянами правил, передбачених нормативними актами [3, с. 675].

При адміністративному нагляді суб'єкти управління здійснюють перевірку тільки за суворо встановлених законом питаннях, а ініціація таких дій (рішень) можлива лише у встановлених нормами права випадках і у відповідних процедурах.

Важливим компонентом забезпечення прав громадян органами публічної адміністрації є організація безпечного використання авіаційного транспорту під час пасажирських перевезень. Значний

обсяг функцій у цій сфері виконують структури з організації повітряного руху.

Система організації повітряного руху як частина аеронавігаційної системи складається з наземних та повітряних компонентів організації повітряного руху (далі – ОрПР), а також людських ресурсів, процедур та обладнання (технічні засоби та програмне забезпечення), що використовуються для реалізації завдань з організації повітряного руху, а також передбачає наявність систем зв'язку, навігації та спостереження.

Основним завданням нагляду за безпекою польотів у системі ОрПР є отримання доказів того, що система ОрПР відповідає визначеним рівням безпеки польотів, стандартам і рекомендованій практиці міжнародних авіаційних організацій, членом яких є Україна, вимогам законодавства України та національним нормативно-правовим актам в частині, що стосується системи ОрПР.

Державіаслужба відповідно до міжнародних стандартів (Додаток 19 «Управління безпекою польотів» до Конвенції про міжнародну цивільну авіацію (м. Чикаго, 1944 р.) Міжнародної організації цивільної авіації (далі – ІКАО)) та Повітряного кодексу України (стаття 15 п. 1) взяла на себе відповідальність за організацію та забезпечення діяльності з нагляду за безпекою польотів у системі організації повітряного руху, створення елементів планування, проведення діяльності з нагляду, аналізу отриманої інформації, моніторингу усунення недоліків та постійної відповідності регуляторним вимогам провайдерами аеронавігаційного обслуговування, підготовки та підтримання компетентності інспекторського персоналу.

Дослідження свідчать, що функції відповідальності при здійсненні нагляду за безпекою польотів у системі ОрПР розподілені на чотири рівня: вищий керівний, безпосередній керівний, організаційний рівень, виконавчий рівень.

Нагляду за безпекою польотів підлягають всі провайдери аеронавігаційного обслуговування, які надають послуги на території України що включені до Реєстру провайдерів аеронавігаційного обслуговування та організації повітряного руху, затвердженого наказом Державіаслужби України від 30.01.2013 № 78.

Таким чином, систему організації повітряного руху цивільної авіації необхідно визначати як специфічний компонент забезпечення прав громадян органами публічної адміністрації.

Підсумовуючи викладене, можна відзначити, що адміністративний нагляд як самостійний спосіб забезпечення законності в публічному управлінні у сфері цивільної авіації володіє

наступними ознаками: відсутність організаційної підлеглості суб'єктів нагляду і піднаглядних об'єктів; можливість оцінки діяльності піднаглядних об'єктів тільки з погляду законності та за достатньо вузьким колом спеціальних питань; неможливість втручання в оперативно-господарську діяльність об'єкта нагляду; наявність спеціального об'єкта наглядової діяльності – норм, правил, вимог, стандартів, що містяться в нормативних актах, та їх виконання фізичними і юридичними особами; можливість самостійного застосування заходів адміністративного примусу у випадках виявлення правопорушень або виникнення загроз безпеці різним об'єктам; наявністю у наглядових органів юрисдикційних повноважень [4].

Отже, адміністративний нагляд як спосіб забезпечення законності в сфері цивільної авіації є постійним, систематичним спостереженням спеціальних Державною авіаційною службою України (посадових осіб) за діяльністю організаційно не підлеглих їм суб'єктів публічного управління з приводу виконання ними загальнообов'язкових норм, правил і стандартів з метою попередження, виявлення і припинення правопорушень, відновлення встановленого порядку і притягнення винних до адміністративної відповідальності.

Література

1. Про затвердження Положення про нагляд за безпекою польотів у системі організації повітряного руху та змін до деяких нормативно-правових актів: Наказ Мінтрансзв'язку від 31 трав. 2010 р. № 320. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RE17741.html.
2. Юридична енциклопедія: в 6 т. / редкол.: Ю.С. Шемшученко та ін. Київ: «Укр. енцикл.», 2001. Т. 2. 741 с.
3. Колпаков В.К. Адміністративне право України: підручник. Київ: Юрінком Інтер, 1999. 736 с.
4. Гусар О.А. Нагляд за безпекою польотів цивільної авіації у системі забезпечення прав громадян органами публічної адміністрації. *Адміністративно-правове забезпечення прав людини органами публічної адміністрації в Україні*: зб. наук. праць. Київ: Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2015. С. 166-171.